

27 października 2004 r.

OPINIA PRAWNA
W SPRAWIE
PROJEKTU DYREKTYWY PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY DOTYCZĄCEJ
DYREKTYWY 2003/88/EC DOTYCZĄCEJ NIEKTÓRYCH ASPEKTÓW ORGANIZACJI
CZASU PRACY

1. Przygotowywany projekt dyrektywy dotyczącej dyrektywy 2003/88/EC jest wynikiem doświadczeń związanych z funkcjonowaniem tej ostatniej, a także z funkcjonowaniem jej poprzedniczki dyrektywy 93/104/EC. Przygotowując rewizję dyrektywy 2003/88/EC Komisja Europejska, uwzględniając potrzebę zapewnienia odpowiedniego poziomu ochrony zdrowia i życia pracowników, dąży do zwiększenia elastyczności gospodarowania czasem, uwzględnienia możliwości w zakresie zapewnienia odpowiedniego potencjału kadrowego w służbie zdrowia oraz do uwzględnienia potrzeb pracowników w zakresie kształtowania ich czasu pracy.
Wszystkie te zamierzenia są niezwykle aktualne w polskich warunkach.
2. Proponowane przez Komisję zmiany dotyczą:
 - 2.1. dopuszczalności wydłużenia w drodze ustawowej okresu rozliczeniowego czasu pracy do 12 miesięcy,
 - 2.2. możliwości wydłużenia maksymalnego przeciętnego w okresie rozliczeniowym tygodniowego wymiaru czasu pracy ponad 48 godzin, nie więcej jednak niż do 65 godzin w żadnym tygodniu,
 - 2.3. odstąpienia uznawania całego dyżuru medycznego jako czasu pracy,
 - 2.4. udzielania równoważnego okresu odpoczynku w terminie nie przekraczającym 72 godzin.
3. Nowelizacja art. 16 pkt b) dyrektywy 2003/88/EC sprowadzająca się do wydłużenia okresu rozliczeniowego z 4 do 12 miesięcy, w celu stosowania maksymalnego przeciętnego tygodniowego wymiaru czasu pracy w drodze ustawowej zasługuje na pełną akceptację. Dotychczasowa możliwość wydłużenia do 12 miesięcy takiego okresu rozliczeniowego tylko w drodze układu zbiorowego pracy lub innego uzgodnienia pomiędzy partnerami społecznymi jest zbyt sztywna, gdyż eliminuje taką możliwość u małych i średnich pracodawców, u których nie działają związki zawodowe, a u których ze względu na potrzeby w szczególności organizacji pracy jest to niezwykle pożądane. Regulacja proponowana w projekcie rewizji art. 16 pkt b) dyrektywy 2003/88/EC pozwoli też na poszerzenie przesłanek wydłużenia okresu rozliczeniowego czasu pracy do 12 miesięcy.

Stanowisko Rządu RP w sprawie nowelizacji art. 16 pkt b) dyrektywy 2003/88/EC zasługuje na pełną akceptację.

4. W nowelizacji art. 22 dyrektywy 2003/88/EC proponuje się dopuszczenie wydłużenia maksymalnego tygodniowego wymiaru czasu pracy ponad przeciętnie 48 godzin tygodniowo w przyjętym okresie rozliczeniowym na podstawie układu zbiorowego pracy lub innego porozumienia między partnerami społecznymi, a także postuluje się wprowadzenie zakazu pracy powyżej 65 godzin w każdym tygodniu. Proponowane rozwiązania są zbyt schematyczne. Po pierwsze nie uwzględniają one sytuacji niemożności zawarcia układu zbiorowego pracy lub innego porozumienia z powodu braku pracowniczego, kolektywnego przedstawicielstwa; w Polsce takim partnerem są *de lege lata* związki zawodowe. Po drugie, wystarczającym zabezpieczeniem przed nadmiernym wydłużaniem maksymalnego tygodniowego wymiaru czasu pracy są okresy dobowego i tygodniowego odpoczynku, a także bezwzględny obowiązek organizowania pracy zgodnie z wymogami bezpieczeństwa i higieny pracy.

Stanowisko Rządu RP w omawianej materii zasługuje na aprobatę.

5. Z pełną aprobatą przyjąć należy propozycje dotyczące dyżuru pracowniczego zawarte w nowych – dodanych postanowieniach art. 2 pkt 1 a) i 1 b) oraz art. 2 a) dyrektywy 2003/88/EC. Sprowadzają się one do wyraźnego uznania za czas pracy tylko tej części dyżuru, w czasie której praca była świadczona. Jest to odstępianie od dotychczasowej linii orzecznictwa ETS ukształtowanego w kontekście dyżurów medycznych, uznającego cały okres trwania takiego dyżuru za czas pracy. Jest to niezwykle istotne dla Polski z dwóch powodów:

- 5.1. zmniejszy zapotrzebowanie rodzimej służby zdrowia na zatrudnianie nowych lekarzy, a tym samym w istotny sposób obniży koszty jej funkcjonowania, co w obecnej sytuacji systemu ochrony zdrowia ma wręcz kapitalne znaczenie,
- 5.2. taki sam skutek wywoła w innych krajach Wspólnoty Europejskiej, a tym samym zmniejszy zapotrzebowanie „importu” lekarzy z „nowych” krajów Wspólnoty, w tym z Polski, co też korzystnie wpłynie na poziom ochrony zdrowia w naszym kraju.

Stanowisko Rządu RP w kwestii proponowanej regulacji dyżurów pracowniczych zasługuje na pełną akceptację.

6. W nowelizacji art. 17 ust. 2 (por. też art. 18 akapit trzeci) dyrektywy 2003/88/EC proponuje się ustalenie terminu udzielenia równoważnego okresu odpoczynku dobowego/tygodniowego nie przekraczającego 72 godzin. **Należy przychylić się tu do stanowiska Rządu RP, iż jest to okres zbyt krótki, może on znacznie usztywnić gospodarowanie nominalnym czasem pracy, a tym samym negatywnie wpłynąć na efektywność polskiego systemu pracy.**

Prof. UW dr hab. Krzysztof Rączka